

In dit boek wordt de zich voortslepende en steeds verder verdiepende strijd tussen zionistische joden en Palestijnen vanuit een andere dan de gangbare invalshoek belicht. Daar is alle reden toe. Want de kern van het probleem en daarmee de dynamiek van de strijd zijn uit beeld verdwenen. Oorzaak en gevolg worden veelal door elkaar gehaald.

In dit verband wordt er gesproken over 'het Israelisch-Palestijnse conflict'. Dat is een misleidende term, niet alleen omdat deze een symmetrie tussen de strijdende partijen suggereert - waarvan in militair, economisch, politiek en moreel opzicht geen sprake is - maar vooral omdat deze de kern van het probleem niet benoemt: de stelselmatige kolonisatie van Palestina door zionistische joden. Deze is ruim 100 jaar geleden begonnen en duurt tot de dag van vandaag voort.

In de bijdrage van Perry Anderson wordt het zionistische project in Palestina neergezet als een koloniaal project, dat na de Eerste Wereldoorlog, dankzij de steun van een koloniale mogendheid (Groot-Brittannië), van de grond kon komen. Doel was 'een nationaal tehuis voor het joodse volk' te vormen in een gebied dat echter al eeuwenlang door Arabieren/Palestijnen werd bewoond. Geheel in koloniale stijl is in zionistische kring van meet af aan nagedacht over, en zijn voorbereidingen getroffen voor de massale verdrijving van de inheemse, 'niet-joodse' bevolking - de Palestijnen (zie de bijdragen van Norman Finkelstein, Nur Masalha en Ilan Pappé). De feitelijke massale verdrijving van Palestijnen rondom het ontstaan van de staat Israel in 1948 was dan ook geen *accident of History*, maar een tot in de details voorbereide grootschalige campagne van etnische zuivering (zie de bijdrage van Ilan Pappé). De Palestijnen spreken over al-Nakba (de Catastrofe). Om de terugkeer van de honderdduizenden Palestijnse vluchtelingen te bemoeilijken, zijn hun woonoorden door het Israelische leger met de grond gelijk gemaakt en is hen tot heden het recht op terugkeer ontzegd (zie de bijdragen van Salman Abu-Sitta en van Badil).

De eerste 20 jaar van zijn bestaan heeft de staat Israel de handen vol gehad aan het absorberen en 'verjoodsen' van het, in het kader van het VN-Verdelingsplan toegewezen en veroverde grondgebied - driekwart van het grondgebied van het historische Palestina (zie de bijdragen van Lucas Catherine). Dit is gepaard gegaan met voortgaande verdrijving en grootschalige onteigening van Palestijnen (zie de bijdrage van Badil). Een volgende fase in de verovering van Palestina - het resterende deel - is de Juni-Oorlog van 1967 geweest. Dat het inderdaad om een volgende fase is gegaan, valt af te leiden uit de plannen inzake de kolonisatie van met name de bezette Westelijke Jordaanoever, die kort na beëindiging van de oorlogshandelingen en in strijd met het internationaal recht in gang zijn gezet (zie de bijdrage van Paul de Waart). Inmiddels leeft rond 10 procent van het joodse bevolkingsdeel van Israel verspreid over een 200-tal joodse nederzettingen en 'buitenposten' in gebied dat in 1967 is bezet, waaronder Oost-Jeruzalem. Omdat de oorlog in 1967 maar kort duurde, heeft het de Israelische machthebbers aan de tijd ontbroken om opnieuw tot een gerichte, massale verdrijving van Palestijnen over te gaan (hoewel ook deze oorlog enkele honderdduizenden Palestijnen tot vluchteling heeft gemaakt).

Geconfronteerd met een groeiend aantal 'niet-joden' in 'een joodse staat', is midden jaren negentig op basis van de Oslo-Akkoorden de (vooralsnog) laatste fase in de verovering van Palestina doorgevoerd: de omsingeling van de grote Palestijnse woongebieden op zowel de Westelijke Jordaanoever als in de Strook van Gaza en de vorming van een serie bantoestans onder nominaal Palestijns bestuur (zie de bijdrage van Norman Finkelstein). De bouw van de Muur, het leggen van een bebouwde verbinding tussen geannexeerd Oost-Jeruzalem en de grote joodse nederzetting Ma'ale Adoemim (het zogeheten E1-plan), evenals de *de facto* annexatie van de Jordaanvallei, zijn daarvan onderdelen (zie de bijdragen van Nidal Sliman, Adri Nieuwhof en het Rapport van de Chefs de Mission van Jeruzalem en Ramallah inzake Oost-Jeruzalem).

De gevolgen voor de Palestijnen van dit alles zijn dramatisch geweest. Zonder overdrijving kan gesteld worden, dat de kolonisatie van Palestina geleid heeft tot de verwoesting van de Palestijnse leefomgeving. Eenieder die daarvoor openstaat, zal dit na een rondreis door het gebied bevestigen. Daarbij is het onjuist om de aandacht uitsluitend op de Westelijke Jordaanoever en de Strook van Gaza te richten. Want de kolonisatie ('verjoodsing') in Israel - in Galilea en in de Naqab (Negev) Woestijn - gaat eveneens voort en is fundamenteel niet verschillend van die op de Westelijke Jordaanoever (de Strook van Gaza is medio 2005 'ontkoppeld'). De gevolgen voor de Palestijnen zijn ook daar niet minder ernstig (zie de bijdragen van Assaf Adif en Jonathan Cook). Bij dit alles zijn de kolonisatie-inspanningen het grootst in en rond geannexeerd Oost-Jeruzalem (zie de bijdragen van Elodie Guego, Karin Wenger en Patrick Saint-Paul).

Aangezien massale etnische zuivering à la 1948 niet langer tot de mogelijkheden behoort (hoewel Palestijnse en Israelische wetenschappers ervoor waarschuwen, dat daarvan in ernstige crisissituaties opnieuw sprake kan zijn) proberen Israelische machthebbers een vorm te vinden om 'het joodse karakter van de Staat Israël' veilig te stellen. Want inmiddels wonen er in het gebied tussen de Middellandse Zee en de Rivier de Jordaan - ondanks etnische zuivering en vlucht - inmiddels bijna evenveel Palestijnen als joden (zie de bijdragen van Ilan Pappé en Pierre Prier). In geen land ter wereld worden bevolkingsstatistieken met een zo grote frequentie in de media gepresenteerd als in Israël. Het vormen van bantoestans, dan wel het unilateraal afstoten van in 1967 bezet Palestijns gebied, zoals in de zomer van 2005 met de Strook van Gaza het geval is geweest, zijn antwoorden op dit 'probleem'. Een ander antwoord is om Israël verder om te vormen tot een joods fort, dat niet-joden weert (zie de bijdragen Oren Yiftachel en Jonathan Cook). Kortom, de apartheidstaat Israël (zie de bijdragen van Leila Khaled Mouammar, Daphna Baram en Michael Jansen, maar ook de kritische kanttekeningen van Moshe Machover).

Deze politiek zal het even machtige als afhankelijke Israël uiteindelijk gaan opbreken. De contradicties ervan - een staat op etnisch-religieuze grondslag in een globaliserende wereld, en de daarmee onverbreekelijk verbonden dynamiek van onderdrukking en geweld - zullen met steeds grovere methoden te lijf worden gegaan (zie de bijdragen van Dennis Walters en Chris McGreal). Vele onschuldigen hebben dit inmiddels met de dood moeten bekopen. Het aanrichten van grote ('buitenproportionele') schade aan de civiele infrastructuur, zoals recentelijk in Libanon en in de Strook van Gaza, is daarbij onderdeel van een strategie om de tegenstander zwak te houden (zie de bijdragen van Karen Wenger en Robert Bryce). Er zijn joden in Israël en daarbuiten die zich krachtig tegen deze politiek, uitspreken, evenals tegen de architecten en pleitbezorgers ervan (zie de bijdragen van Ran HaCohen, Oren Ben-Dor en het interview van Wim de Neuter met Susan Nathan), maar hun aantal is - verhoudingsgewijs en gezien de ernst van de situatie - nog altijd klein. Onder het mom van veiligheid is de afgelopen jaren voorts het personen- en goederenverkeer van Palestijnen in de in 1967 bezette gebieden volledig aan banden gelegd, met desastreuze gevolgen voor de Palestijnse economie (zie de bijdragen van Toine van Teeffelen en Sara Roy). Opnieuw een voorbeeld van de strategie om de tegenstander zwak te houden.

Zonder steun van buitenaf kunnen Palestijnen niet veel tegen de Israelische overmacht aanrichten. Zij bieden politiek en gewapend verzet en leggen daarbij een *soemoed* (standvastigheid) aan de dag, die Israël niet weet te breken. In dit verband vormt de politieke tweespalt tussen FATAH en HAMAS eerder een gevaar. Door diverse auteurs wordt ingegaan op de politieke stand van zaken op de Westelijke Jordaanoever en in de Strook van Gaza (zie de bijdragen van Jean-François Legrain, Khaled Hroub, Robert Malley en Rashid Khalidi).

Vanuit het Westen krijgen de Palestijnen geen steun, zelfs niet voor het veiligstellen van hun elementaire rechten. De Verenigde Staten bepalen het beleid - gedwee gevolgd door de Europese Unie - en geven ongelimiteerde steun aan de politiek van Israël. In ruil daarvoor speelt Israël een rol in de sterk gemilitariseerde buitenlandse politiek van de Verenigde Staten in het Midden-Oosten (en daarbuiten), waarvan de desastreuze gevolgen zich opstapelen. Een goed georganiseerde Israël-lobby, bestaande uit zionistische joden en christelijke fundamentalisten, spant zich in om de (vermeende) belangen van Israël zoveel mogelijk te dienen (zie de bijdragen van John Maersheimer & Stephen Walt, Victoria Clark en Stephen Zunes). De invloed van deze lobby zou geringer zijn, ingeval de Arabische Wereld een vuist zou maken (zie de bijdrage van Joseph Massad). Palestijnen en hun pleitbezorgers roepen op tot boycot, desinvesteren en sancties (zie de bijdragen van Lucas Catherine, Jason Kunin, Mazin Qumsiyeh en Omar Barghouti). Als politiek alternatief wordt - nu de kolonisatie van de in 1967 bezette gebieden zover is gevorderd - door een groeiend aantal van hen de één staat-oplossing bepleit. Deze is gebaseerd op gelijkberechtiging van Palestijnen en joodse Israël's - kortom, weg van zionistisch-joodse hegemonie (maar eventueel ook van islamistische hegemonie). Tevens biedt de één staat-oplossing de mogelijkheid om te komen tot de implementatie van het recht op terugkeer van Palestijnse vluchtelingen - de helft van alle Palestijnen (zie de bijdragen van Salman Abu-Sitta, Badil, Moshe Machover en Jamil Hilal). Hoewel het duidelijk is, dat er nog heel wat water door de Rivier de Jordaan zal stromen, voordat breed langs deze lijnen gedacht en gehandeld zal worden, is er alle reden om dit politieke alternatief serieus te nemen.

Een dertigtal bijlagen vormen een nadere onderbouwing van het bovenstaande.

Tot zover de inhoud van het boek. Dank aan alle auteurs voor hun bijdrage(n).

De productie van het boek zou niet mogelijk geweest zijn zonder de hulp van de volgende personen: Kees Wagtendonk, Paul Kuiper en Jochem van Oosten hebben het leeuwendeel van de vertalingen voor hun rekening genomen. Voorts zijn er vertaalinspanningen geleverd door Wim de Neuter, Martha Hovy en Aleid Sevenster-Blink. Jan de Jong vervaardigde de kaarten, die de stand van zaken voor wat betreft de kolonisatie van Palestina, zoals altijd, helder in beeld brengen. Ook Sonia Zarour heeft in meerdere vormen aan de productie bijgedragen. Allen veel dank. Speciale dank gaat uit naar Tine van het Veld, die met grote toewijding het manuscript heeft gecorrigeerd (Alle eventuele oneffenheden zijn vanzelfsprekend mijn verantwoordelijkheid). Zelf heb ik de research, de samenstelling en de redactie voor mijn rekening genomen.

Wij hopen dat het boek een positieve bijdrage aan de discussie in Nederland en Vlaanderen levert.

Robert Soeterik

Amsterdam, maart 2008